

УДК 321.01:316.77:004.738.5:355.40

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2026-23-15>

Василь Марчук

ORCID: 0000-0002-3992-8530

ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ: МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

У статті здійснено комплексний і системний аналіз трансформації політичної комунікації в умовах інформаційної війни, яка в сучасних реаліях постає як один із ключових інструментів забезпечення національної безпеки, суспільної стійкості та політичної легітимності. Особливу увагу приділено дослідженню функціонування комунікаційних процесів у сучасному інформаційному середовищі України та країн Європейського Союзу з урахуванням впливу цифровізації, розвитку соціальних медіа та поширення гібридних інформаційних загроз. Методологічну основу дослідження становлять аналіз і синтез наукових джерел, вивчення нормативно-правових актів, порівняльний та системний підходи, а також контент-аналіз інформаційних процесів і комунікаційних практик.

У результаті дослідження встановлено, що сучасні інформаційні загрози мають комплексний, багаторівневий і гібридний характер та реалізуються через поєднання дезінформації, пропаганди, психологічних впливів і цілеспрямованих інформаційних операцій. Обґрунтовано ефективність багаторівневої моделі протидії дезінформації, яка інтегрує оперативні інструменти реагування (фактчекінг, спростування), превентивні підходи (пребанкінг, інокуляція), а також стратегічні механізми, зокрема розвиток стратегічних комунікацій і підвищення рівня медіаграмотності населення. Доведено, що визначальним критерієм ефективності таких заходів є не лише обсяг спростованої інформації, а передусім рівень довіри громадян до інституцій та їхня здатність до критичного осмислення інформації і стійкість до маніпулятивних впливів.

Акцентовано на зростанні ролі стратегічних комунікацій як інтегруючого елементу державної інформаційної політики, що забезпечує узгодженість меседжів і формування довгострокових наративів, а також підкреслено значення ефективною взаємодії держави, медіа та громадянського суспільства. Визначено, що перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом впливу технологій штучного інтелекту на інформаційні процеси та вдосконаленням механізмів формування когнітивної стійкості суспільства.

Ключові слова: політична комунікація, інформаційна війна, дезінформація, стратегічні комунікації, медіаграмотність, інформаційні операції, когнітивна стійкість.

Метою дослідження є аналіз трансформації політичної комунікації в умовах інформаційної війни та визначення ефективних механізмів протидії інформаційним загрозам.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

- розкрити сутність політичної комунікації в сучасному інформаційному середовищі;
- проаналізувати вплив інформаційної війни на комунікаційні процеси;
- визначити основні інструменти протидії дезінформації;
- оцінити роль стратегічних комунікацій і медіаграмотності;
- окреслити перспективи розвитку інформаційної політики.

Методи дослідження. У дослідженні використано такі наукові методи, які допоможуть краще проаналізувати тему та провести глибоке та всебічне розуміння тематики. Основними методами є: аналіз і синтез – для узагальнення підходів до політичної комунікації; порівняльний метод – для зіставлення практик України та ЄС; системний підхід – для розгляду

© В. Марчук, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

політичної комунікації як комплексного явища; контент-аналіз – для дослідження інформаційних загроз і механізмів протидії.

Виклад основного матеріалу. Політична комунікація є невід’ємною складовою функціонування сучасної держави та суспільства. У широкому розумінні вона охоплює процеси створення, передавання та сприйняття політичної інформації між різними суб’єктами – органами влади, політичними інститутами, медіа та громадянами. Через політичну комунікацію формуються суспільні настрої, легітимізуються управлінські рішення, відбувається взаємодія між владою і громадянським суспільством.

У сучасних умовах політична комунікація тісно пов’язана з інформаційним полем країни – сукупністю інформаційних потоків, медійних ресурсів та цифрових платформ, які впливають на формування громадської думки. Інформаційне поле виступає середовищем, у якому відбувається циркуляція політичних меседжів, інтерпретацій подій і наративів. Від його якості, прозорості та стійкості залежить здатність суспільства адекватно сприймати реальність і приймати зважені рішення.

Особливої актуальності проблема політичної комунікації набуває в умовах інформаційної війни. У таких умовах інформація перетворюється на інструмент впливу, маніпуляції та дестабілізації. Ворожі актори використовують дезінформацію, пропаганду та психологічні операції для підриву довіри до державних інституцій, послаблення національної єдності та впливу на політичні процеси.

В загальному, політична комунікація – це процес передачі й обміну політично значущою інформацією, який забезпечує взаємодію елементів політичної системи та суспільства (інституції, партії, групи інтересів, медіа, громадяни) [6, с. 137].

Політична комунікація включає не лише спілкування і «передачу» повідомлень від політичних діячів до громадян, а й процес обміну політичної інформації між політиками (їх інституціями), медіа та публікою. У цифрову епоху цей процес відбувається в інформаційному середовищі, де ключове значення мають алгоритми, правила відповідної платформи, мережеві спільноти, які прямо впливають на швидкість, масштаб і логіку донесення інформації, що прямо чи опосередковано впливає як на самого політичного діяча, так і на аудиторію.

В умовах інформаційної війни інформація – це не просто «новина», чи «повідомлення», вона стає стратегічним ресурсом та об’єктом боротьби. Тому навколо однієї інформації можуть точитися дискусії, а навколо іншої – цілі операції впливу, що цілеспрямовано змінюють сприйняття, довіру і поведінку аудиторії [24, с. 61–62].

Сучасні європейські підходи дедалі частіше описують інформаційні загрози як *FIMI* (Foreign Information Manipulation and Interference) – зовнішні маніпуляції та втручання в інформаційний простір, що підривають демократичні процеси [17].

Наразі практики ЄС та України демонструють перехід від звичного спростування фейків та дезінформації до повноцінної багаторівневої системи, що включає в себе роботу з платформами, кодекс протидії дезінформації, правила прозорості (політична реклама), мережі фактчекінгу та окремі проекти та інституції (Європейський центр демократичної стійкості, національний проект «Фільтр») [21].

Оцінюючи ситуацію в Україні та країнах ЄС, прослідковується декілька закономірностей: по-перше, атаки майже завжди гібридні (поєднання як контенту, технічних методів так і координації мереж), по-друге, атаки часто використовують довіру громадян як інструмент (інституції, армія, союзники, вибори), по-третє, поширення інформації відбувається не лише через соцмережі, а й через псевдомедіа, окремі мережі сайтів, по-четверте, протидія ефективніша, коли є узгоджені державні механізми та партнерство з громадянським суспільством, по-п’яте, успіх протидії дезінформації та фейкам вимірюється рівнем довіри громадян та їх поведінкою, а не «переглядами» [19, с. 11].

Проблематика політичної комунікації, особливо в умовах інформаційної війни, активно розробляється українськими науковцями, що зумовлено актуальністю цієї теми для сучасної України. У вітчизняному науковому дискурсі дослідження охоплюють як теоретичні основи політичної комунікації, так і її трансформацію під впливом цифровізації, медіа та воєнних процесів. Зокрема, І. Проноза у своїй праці визначає політичну комунікацію як процес обміну політичною інформацією, що формує громадську думку, політичну соціалізацію та структурує політичну діяльність суспільства [10, с. 76–77]. Це дослідження підкреслює важливість інформаційного простору як середовища функціонування політичних процесів.

Проблеми впливу цифрових технологій на політичну комунікацію в Україні розглядає Д. Булгаков. Автор акцентує увагу на ролі соціальних мереж та онлайн-платформ як ключових каналів політичної взаємодії, які водночас створюють нові можливості і ризики, зокрема маніпулятивний вплив на громадську думку [1, с. 119].

Важливий внесок у дослідження інформаційного виміру війни здійснили А. Пехник та А. Бахметьев. У своїй роботі вони розглядають політичну журналістику як активного учасника гібридної війни, наголошуючи на її ролі у формуванні колективної ідентичності, мобілізації населення та впливі на політичну свідомість громадян [7, с. 150].

Окрему увагу слід приділити сучасним дослідженням, що аналізують політичні процеси України в умовах воєнного стану. Зокрема, праця В. Марчука «Ukraineinmartiallaw: politicalandsecuritychallenges» присвячена комплексному аналізу політичних і безпекових викликів, з якими стикається Україна в умовах війни [4]. Автор розглядає воєнний стан як багатовимірне явище, що охоплює не лише військову сферу, але й політичні процеси, державне управління та комунікацію між владою і суспільством. У праці досліджуються механізми забезпечення національної безпеки, роль державної політики, а також реакція міжнародних інституцій (зокрема ЄС і НАТО) на трансформації безпекового середовища.

У сучасній системі політичної комунікації варто виділити три основні суб'єкти: *політики, медіа, публіка*. Весь процес політичної комунікації передбачає взаємодію та обмін (взаємний зв'язок) між ними, і те, як рішення однієї ланки вплине на інші. Так, наприклад, під впливом громадської думки можуть змінюватись політичні рішення і медійні порядки денні) [18, с. 17–18].

Політична комунікація в українському академічному дискурсі розглядається не як статичне явище, а як динамічний феномен, що змінюється під впливом трансформацій медіасистеми та політичного режиму. Зокрема, розвиток цифрових медіа, соціальних мереж і нових інформаційних технологій суттєво впливає на форми, канали та стратегії політичної комунікації. Водночас тип політичного режиму визначає ступінь відкритості комунікаційних процесів, рівень свободи слова та характер взаємодії між владою і громадянами [6, с. 143–144].

Враховуючи повномасштабне вторгнення росії на територію України та постійні інформаційні атаки, з якими стикається наша країна, політична комунікація охоплює не лише спілкування з громадськістю, ай інші виміри. Так, одним із платформ протистояння агресору стало інформаційне поле. Інформаційна війна – це здійснення цілеспрямованого впливу на свідомість, поведінку та рішення аудиторій (населення, еліт, міжнародної спільноти) через інформацію, що включає в себе: дезінформацію, пропаганду, психологічні операції, кіберінформаційний вплив.

В контексті інформаційної війни, інформаційне середовище є простором, де будь-які дії (включно з воєнними) мають інформаційний ефект. У військових доктринах прямо підкреслюється, що інформація є стратегічним ресурсом, а маніпуляції інформацією можуть впливати на якість рішень [24, с. 9, 20–21].

Інформаційні операції, в таких умовах, виділяються масовістю (охоплюють ЗМІ та соцмережі), мають велику швидкість поширення, схильні до емоційного впливу на

аудиторію та викликають певний рівень довіри до джерела. Завдяки цим особливостям інформаційні комунікації стають як інструментом мобілізації населення чи засобом формування громадської думки, так і каналом впливу на ворога.

Стратегічні комунікації, в контексті інформаційної війни, є більш глобальним фактором і передбачає це використання всіх комунікаційних ресурсів держави для досягнення політичних і військових цілей. Стратегічні комунікації включають: публічну дипломатію, військові комунікації, урядові повідомлення та, власне, інформаційні операції. НАТО робить акцент на тому, що стратегічні комунікації мають використовуватися «скоординовано та доречно» [23, с. 17–18].

Інформаційна війна робить політичну комунікацію частиною національної безпеки: повідомлення держави, медіа й лідерів думок стають не лише способом «інформування», а й інструментом підтримки оборони, соціальної згуртованості та довіри. Українська Стратегія інформаційної безпеки прямо фіксує завдання протидії інформаційній агресії та спеціальним інформаційним операціям держави-агресора, а також потребу побудови стратегічних комунікацій, що включають ефективну взаємодію держави й суспільства та розвиток міжнародної співпраці [13].

Для України стратегічні комунікації та інформаційна безпека формалізовані у державних документах, що прямо фіксують загрози пропаганди, дезінформації та завдання протидії, а той же час, передбачаючи захист права на інформацію і персональних даних, Так, Стратегії та Доктрини інформаційної безпеки прямо передбачають, що загрозами для інформаційної безпеки нашої країни є інформаційні операції та пропаганда (особливо з боку РФ); дезінформація та маніпуляції; кібератаки та вплив на інформаційну інфраструктуру; спроби підризу суспільної довіри та демократичних інститутів [12; 13; 14].

Водночас ефективна протидія інформаційному впливу потребує балансу безпеки для країни й прав людини. Закон «Про інформацію» одночасно встановлює принципи відкритості, достовірності, свободи вираження, також дозволяє обмеження права на інформацію законом у визначених легітимних цілях, забороняє цензуру (як вимогу погоджувати інформацію до поширення чи перешкоджання її розповсюдженню) та забороняє втручання в професійну діяльність журналістів, окрім випадків, встановлених законом [9].

Система політичної комунікації в умовах інформаційної війни повинна включати: раннє виявлення дезінформації та фейків, швидку верифікацію, узгодженість між словами і їх реальним виконанням, стратегічні комунікації та контрмеседжі, роботу з платформами та правовими механізмами, суспільну стійкість (медіаграмотність), прозорість та чинники регулювання цензури [23, с. 22–24].

Розвиток стратегічних комунікацій у сучасних умовах інформаційної війни є одним із ключових напрямів державної політики, оскільки саме через них формується цілісна система донесення узгоджених меседжів як до внутрішньої, так і до зовнішньої аудиторії. Йдеться не лише про інформування, а про стратегічне формування наративів, які здатні консолідувати суспільство, підтримувати бойовий дух та протидіяти ворожим інформаційним впливам. В українському контексті стратегічні комунікації розглядаються як інструмент протидії гібридним загрозам і складова національної безпеки, що забезпечує координацію між державою, медіа та громадянським суспільством [11, с. 105–106].

Протидія дезінформації та фейкам є центральним завданням, оскільки інформаційні атаки є одним із основних інструментів сучасної війни. У зв'язку з цим держава розробляє комплексні механізми реагування, які включають правове регулювання, співпрацю з медіа, розвиток фактчекінгу та впровадження міжнародних практик боротьби з інформаційними загрозами. Водночас наукові дослідження підкреслюють, що дезінформація виступає інструментом психологічного впливу, здатним деморалізувати суспільство та послаблювати національну єдність [3, с. 93–94].

Робота щодо протидії інформаційному впливу в умовах інформаційної війни необхідна як для уже поширеної дезінформації, так і формування стійкості суспільства до неї.

Фактчекінг є одним із базових інструментів перевірки інформації. Його сутність полягає у перевірці достовірності публічних заяв, новин і контенту з подальшим спростуванням неправдивої інформації. Дослідження показують, що фактчекінг здатен знижувати рівень довіри до фейкових повідомлень і зменшувати їх поширення, однак дослідження показують, що його ефект часто обмежений конкретними обставинами і не завжди формує довготривалі навички критичного мислення [20, с. 4–5]. Крім того, через швидкість поширення інформації фактчекінг часто «не встигає» за вірусними хвилями дезінформації, що знижує його ефективність як єдиного інструменту. Саме тому в сучасній політичній комунікації все більшого значення набуває пребанкінг і інокуляція. Пребанкінг полягає у попередньому ознайомленні аудиторії з типовими маніпулятивними техніками ще до того, як люди стикаються з дезінформацією [5]. Він базується на психологічній теорії інокуляції, яка передбачає, що «вакцинація» у вигляді слабких або пояснених прикладів маніпуляцій формує стійкість до майбутніх інформаційних атак [2, с. 158–159]. Такий підхід зміщує акцент із боротьби з наслідками на запобігання, що є особливо важливим в умовах швидких інформаційних потоків. Інокуляція як теоретична основа цих практик розглядається як формування «когнітивного імунітету» до дезінформації. Вона передбачає попередження про можливі спроби маніпуляції та демонстрацію їхніх механізмів, що дозволяє людям у майбутньому самостійно розпізнавати подібні впливи. Дослідження вказують, що такі інтервенції можуть мати довготривалий ефект і підвищувати загальну інформаційну стійкість суспільства, особливо якщо поєднуються з освітніми програмами та цифровими інструментами [22, с. 10].

Підвищення медіаграмотності населення є довгостроковим, але стратегічно важливим напрямом, оскільки саме рівень критичного мислення громадян визначає їхню здатність протистояти інформаційним маніпуляціям. Освітні ініціативи, інформаційні кампанії та залучення громадянського суспільства спрямовані на формування навичок аналізу інформації, перевірки джерел та розпізнавання фейків. Як підкреслюють експерти, поєднання стратегічних комунікацій і медіаграмотності суттєво підвищує інформаційну стійкість суспільства та його здатність протидіяти зовнішнім впливам [8].

Важливим напрямом є також платформене врядування та регуляція, що передбачає залучення цифрових платформ до відповідальності за поширення інформації. У демократичних країнах формуються нормативні рамки, які зобов'язують платформи впроваджувати механізми прозорості, обмежувати маніпулятивний контент і співпрацювати з фактчекерами. Наприклад, у Європейському Союзі діє посилений Кодекс практик щодо дезінформації, який визначає правила для онлайн-платформ і спрямований на зменшення впливу інформаційних маніпуляцій [15]. Такі підходи демонструють перехід від повної саморегуляції до змішаної моделі співрегулювання.

Санкції та правові інструменти проти мереж впливу є ще одним важливим компонентом. Йдеться про застосування обмежувальних заходів проти суб'єктів, які системно займаються поширенням дезінформації або координованими інформаційними операціями. За даними аналітичних досліджень, держави використовують санкції, регуляторні механізми та правові процедури як частину ширшої стратегії протидії інформаційним загрозам, що доповнює комунікаційні та освітні інструменти [16, с. 57–58]. Такі заходи спрямовані не лише на покарання, а й на зменшення ресурсної бази та впливу інформаційних мереж противника. У сукупності ці напрями формують цілісну систему державної політики у сфері політичної комунікації, яка в умовах інформаційної війни стає не менш важливою, ніж військові чи економічні інструменти.

Практична протидія дезінформації має спиратися на стандартизований операційний цикл, який інтегрується в діяльність державних інституцій і партнерських організацій. Тут підійде модель: «виявлення – оцінка ризику – реакція – вимірювання ефективності», яка також застосовується в ЄС та структурах стратегічних комунікацій НАТО. На етапі виявлення важливо поєднувати технологічний моніторинг (аналіз соцмереж, ШІ-інструменти) з експертною аналітикою. Оцінка ризику має враховувати не лише факт неправдивості, а й потенційний вплив на аудиторії, час поширення (наприклад, перед виборами чи під час військових операцій) та рівень координації кампанії. Реакція повинна бути диференційованою – від публічного спростування до платформних обмежень або санкцій. Завершальний етап – вимірювання, що передбачає оцінку змін у поведінці аудиторій, рівні довіри та охопленні, що дозволяє уникнути формального підходу до комунікації.

Розвиток стратегічних наративів має стати основою довгострокової комунікаційної архітектури держави. Замість спростування окремих фейків ефективнішим є системне пояснення причинно-наслідкових зв'язків, ціннісних орієнтирів і практичної користі державної політики для різних цільових аудиторій. Такий підхід узгоджується з принципами стратегічних комунікацій ЄС, де акцент робиться на формуванні довіри через послідовні, зрозумілі та релевантні меседжі. Наративи повинні бути адаптовані до різних сегментів населення, включно з внутрішньо переміщеними особами, військовими, міжнародною аудиторією та партнерами.

Посилення національної та європейської стійкості потребує інституціоналізації медіаграмотності. Йдеться не лише про окремі освітні кампанії, а про системну інтеграцію медіаграмотності в освітні програми, підготовку вчителів і журналістів, створення стандартів оцінювання навичок критичного мислення. Підготовка до нової хвилі маніпуляцій, пов'язаних із розвитком штучного інтелекту, має стати окремим стратегічним напрямом. Це включає впровадження стандартів прозорості для синтетичного контенту (зокрема маркування ШІ-генерованих матеріалів), розвиток технологій його виявлення та співпрацю з платформами. Водночас дослідження показують, що технологічні рішення самі по собі є недостатніми. Найбільш ефективним підходом залишається формування «когнітивного імунітету» аудиторії через інокуляцію та пребанкінг, які навчають розпізнавати маніпуляції ще до їхнього масового поширення. У цьому контексті ключову роль відіграють незалежні медіа та стійкі інформаційні інститути, здатні підтримувати довіру в довгостроковій перспективі.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що політична комунікація в умовах інформаційної війни зазнає суттєвої трансформації, перетворюючись із переважно інформативного механізму на комплексний інструмент забезпечення національної безпеки, соціальної стабільності та політичної легітимності. Вона функціонує як інтегративна система, що поєднує державні інституції, медіа, цифрові платформи та громадянське суспільство, формуючи цілісний інформаційний простір, у межах якого відбувається боротьба за інтерпретацію реальності, довіру та вплив на суспільну свідомість.

Встановлено, що сучасні інформаційні загрози мають гібридний, багаторівневий характер і реалізуються через поєднання дезінформації, пропаганди, психологічних операцій та технологічних інструментів поширення контенту. У цьому контексті інформація виступає не лише як засіб комунікації, а як стратегічний ресурс і об'єкт цілеспрямованого впливу. Відповідно, ефективна протидія таким загрозам можлива лише за умови системного підходу, що охоплює як реактивні, так і превентивні механізми. Дослідження підтверджує, що найбільш результативною є багаторівнева модель протидії дезінформації, яка включає: оперативні інструменти реагування (фактчекінг, спростування, кризові комунікації), превентивні підходи (пребанкінг, інокуляція, формування «когнітивного імунітету» аудиторії), розвиток стратегічних комунікацій, інституціоналізацію медіаграмотності, а також правове та платформене

регулювання інформаційного середовища. Водночас ключовим критерієм ефективності цих заходів виступає не лише обсяг нейтралізованого дезінформаційного контенту, а рівень довіри громадян до державних інституцій, їхня здатність до критичного мислення та поведінкова стійкість до інформаційних маніпуляцій.

Окремо слід наголосити на зростанні ролі стратегічних комунікацій як координуючого елементу державної політики у сфері інформаційної безпеки. Саме вони забезпечують узгодженість меседжів, формування довгострокових нарративів і консолідацію суспільства в умовах кризових викликів. Важливим є також налагодження ефективної міжвідомчої взаємодії та партнерства з громадянським суспільством і міжнародними інституціями, що підвищує загальну стійкість інформаційного простору. Водночас встановлено наявність суттєвого етичного та правового балансу між необхідністю протидії інформаційним загрозам і забезпеченням фундаментальних прав людини, зокрема свободи вираження поглядів і доступу до інформації. Надмірне посилення регуляторних механізмів може створювати ризики цензури та підриву довіри до держави, тоді як недостатня реакція може послаблювати інформаційну безпеку. У зв'язку з цим ключовим завданням є формування збалансованої політики, що поєднує безпекові імперативи з демократичними стандартами. Перспективним напрямом подальшого розвитку політичної комунікації передбачається впровадження інноваційних підходів до протидії дезінформації, зокрема у зв'язку з поширенням технологій штучного інтелекту та синтетичного контенту. Це потребує не лише технологічних рішень, а й посилення освітніх стратегій, спрямованих на формування критичного мислення та інформаційної культури громадян.

Отже, політична комунікація в умовах інформаційної війни постає як багатовимірний феномен, що поєднує комунікаційні, безпекові, правові та соціокультурні аспекти. Її ефективне функціонування є необхідною умовою забезпечення стійкості держави, збереження демократичних інститутів і підтримки національної єдності. У довгостроковій перспективі саме синергія стратегічних комунікацій, інституційної спроможності та високого рівня медіаграмотності суспільства визначатиме здатність держави протистояти глобальним інформаційним викликам.

Література:

1. Булгаков Д. Виклики цифрової ери для політичної комунікації в Україні. *Публічна політика і державне управління в умовах війни*. 2024. С. 117–120.
2. Даниленко С. Пацьора Ж. «Інформаційна вакцина» як інструмент протидії загрозам когнітивній безпеці людини. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2025. № 2(61). С. 156–161. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/2-61/156-161>.
3. Кириченко Ю., Сергієнко Т., Сластін В. Інформаційні війни як інструмент гібридної агресії: український досвід. *ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2025. № 1(65). С. 89–95. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1\(65\).332563](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1(65).332563).
4. Марчук В. *Ukraineinmartiallaw: politicalandsecuritychallenges / VasyMarchuk. – Bern : PeterLang AG, 2025. – (SpectrumSlovakia ; Vol. 49). – ISBN 978-3-631-93222-3.*
5. Нановська В. Вакцина для розуму. Як Google і виборчі комісії спростовують фейки до їхнього повсюдного поширення. *Медіамейкер*. 2024. URL: <https://mediamaker.me/vakczyna-dlya-rozumu-yak-google-i-vyborchi-komisiyi-sprostovuyut-fejky-do-yihnego-povsyudnogo-poshyrennya-10491/>.
6. Остапенко М. Політична комунікація. Київ: *ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2012. С. 135–144.
7. Пехник В. Бахметьев А. Політична журналістика як актор гібридної війни: виклики для українських медіа. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2025. №. 17(1). С. 147–152. DOI: <https://doi.org/10.15421/352519>.
8. Поліковська Ю. Стратегічні комунікації та медіаграмотність дають можливість Україні вистояти в інформаційній війні. *Детектор медіа*. 2024. URL: <https://ms.detector.media/internet/>

post/36532/2024-10-24-strategichni-komunikatsii-ta-mediagramotnist-dayut-mozhlyvist-ukraini-vystoyaty-v-informatsiyniy-viyni-igor-solovey/.

9. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. № 48. С.650.

10. Проноза І. Роль політичних комунікацій у сучасному інформаційному просторі. *Науковий журнал «Політикус»*. 2021. №3. С. 75–80. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-3.12>.

11. Сашук Г. Еволюція стратегічних комунікацій сектору безпеки та оборони України як інструменту протидії інформаційним загрозам. *«ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ»*. 2025. № 3. С. 103–108. DOI:<https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.3.13>.

12. Указ Президента «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29.12.2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»» від 25.02.2017. № 47/2017.

13. Указ Президента «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.10.2021 р. «Про Стратегію інформаційної безпеки»» від 28.12.2021. № 685/2021.

14. Указ Президента «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»» від 14.09.2020. № 392/2020.

15. A strengthened EU Code of Practice on Disinformation. *European Commission*. 2022. URL : https://commission.europa.eu/topics/countering-information-manipulation/strengthened-eu-code-practice-disinformation_en.

16. Bateman J. Jackson D. Countering Disinformation Effectively: An Evidence-Based Policy Guide. *Carnegie Endowment for International Peace*. 2024. С. 130.

17. European External Action Service. Information integrity and countering foreign information manipulation and interference (FIMI). URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.

18. McNair B. An Introduction to Political Communication. 6th ed. London: Routledge. 2017. С. 247. URL: https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/MEDIA237/book_McNair-introduction-to-political-communication.pdf.

19. Portal Kombat. A structured and coordinated pro-Russian propagand network. 2024. С. 17. URL: https://www.sgdsn.gov.fr/files/files/20240212_NP_SGDSN_VIGINUM_PORTAL-KOMBAT-NETWORK_ENG_VF.pdf.

20. Porter E., Wood J. T. The global effectiveness of fact-checking: Evidence from simultaneous experiments in Argentina, Nigeria, South Africa, and the United Kingdom. *PNAS*. 2021. № 118(37). С. 7. DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.2104235118>.

21. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act). Official Journal of the European Union. 2022.

22. Roozenbeek J., Lindenvander S. Inoculation theory and misinformation. Department of Psychology. *Cambridge University*. 2021. С. 22. URL: <https://www.sdmlab.psychol.cam.ac.uk/files/media/inoculation-theory-and-misinformation-final-digital-isbn-ebbe8.pdf>.

23. Strategic Communications an Introduction. *LTC Joerg-Dieter FISCHER (DEU A)*. 2025. С. 31. URL: <https://natoblic.org/wp-content/uploads/2025/01/Strategic-Communications.pdf>.

24. United States Government Publishing Office. Information operations. 2006. С. 119. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVPUB-D5-PURL-gpo29314/pdf/GOVPUB-D5-PURL-gpo29314.pdf>.

References:

1. Bulhakov, D. (2024). Vyklyktsy fro vo ierydliapolitychno i komunikatsii v Ukraini [Challenges of the digital era for political communication in Ukraine]. *Publichna polityka i derzhavne upravlinnia v umovakh viiny*, pp. 117–120 [in Ukrainian].

2. Danylenko, S., Patsora, Zh. (2025). «Informatsiina vaktsyna» yak instrument protydiv zahrozam kohnityvni i bezpetsi liudyny [«Information vaccine» as a tool to counter threats to cognitive security]. *Visnyk KNU imeni Tarasa Shevchenka. Mizhnarodnividnosyny*, issue 2(61), pp. 156–161. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/2-61/156-161> [in Ukrainian].

3. Kyrychenko, Yu., Serhiienko, T., Slastin, V. (2025). Informatsiini viiny yak instrument hibrydno i ahresii: ukrainsky dosvid [Information wars as a tool of hybrid aggression: Ukrainian experience].

Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo, issue 1(65), pp. 89–95. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1\(65\).332563](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1(65).332563) [in Ukrainian].

4. Marchuk, V. (2025). *Ukraineinmartiallaw: politicalandsecuritychallenges / VasyMarchuk. – Bern : PeterLang AG. – (SpectrumSlovakia ; Vol. 49). – ISBN 978-3-631-93222-3.*

5. Nanovska, V. (2024). *Vaktsynadliarozumu. YakGoogle i vyborchikomisiisprostovuiutfeiky [A vaccineforthemind: howGoogleandelectioncommissionsdebunkfakes]. Mediamaker. Retrieved from: https://mediamaker.me/vakczyna-dlya-rozumu-yak-google-i-vyborchi-komisiyi-sprostovuyut-fejky-doyihnego-povsyudnogo-poshyrennya-10491/ [in Ukrainian].*

6. Ostapenko, M. (2018). *Politychnakomunikatsiia [Politicalcommunication]. Kyiv: IPIENDim. I.F. Kurasa NAN Ukrainy*, pp. 135–144[in Ukrainian].

7. Pekhnyk, V., Bakhmetiev, A. (2025). *Politychnazhurnalistykyakaktorhibrydnoiviiny: vyklykdliaukrainskykhmedia [Politicaljournalismasanactorofhybridwar: challengesforUkrainianmedia]. Filosofiatapolitolohiia v kontekstisuchasnoikultury*, issue 17(1), pp. 147–152. DOI: <https://doi.org/10.15421/352519>[in Ukrainian].

8. Polikovska, Yu. (2024). *StratehichnikomunikatsiitamediahramotnistaiutmozhlyvistUkrainivystoiaty v informatsiiniiviini [StrategiccommunicationsandmedialiteracyhelpUkraine withstandinformationwarfare]. Detektormedia. Retrieved from: https://ms.detector.media/internet/post/36532/2024-10-24-stratehichnikomunikatsii-ta-mediagramotnist-dayut-mozhlyvist-ukraini-vystoyaty-v-informatsiyniy-viyni-igor-solovey/ [in Ukrainian].*

9. *Proinformatsiiu: ZakonUkrainy (1992). № 2657-XII. VidomostiVerkhovnoiRadyUkrainy*, issue. 48, p. 650. [in Ukrainian].

10. Pronoza, I. (2021). *Rolpolitychnykhkomunikatsii u suchasnomuinformatsiinomuprostori [Theroleofpoliticalcommunicationsinthemoderninformationspace]. Politykus*, issue. 3, pp. 75–80. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-3.12> [in Ukrainian].

11. Sashchuk, H. (2025). *EvolutsiiastratehichnykhkomunikatsiisektorubezpekytaoboronyUkrainyyakinstrumentuprotydiinformatsiinyhzahrozam [EvolutionofstrategiccommunicationsoftheseecurityanddefensesectorofUkraineas a tooltocounterinformationthreats]. Politychnezhyttia*, issue 3, pp. 103–108. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.3.13>[in Ukrainian].

12. *UkazPrezydentaUkrainy (2017). ProrishenniaRadynatsionalnoibezpeky i oboronyUkrainyvid 29.12.2016 «ProDoktrynuinformatsiinoibezpekyUkrainy» № 47/2017[in Ukrainian].*

13. *UkazPrezydentaUkrainy (2021). ProrishenniaRadynatsionalnoibezpeky i oboronyUkrainyvid 15.10.2021 «ProStratehiuinformatsiinoibezpeky» № 685/2021[in Ukrainian].*

14. *UkazPrezydentaUkrainy (2020). ProrishenniaRadynatsionalnoibezpeky i oboronyUkrainyvid 14.09.2020 «ProStratehiunatsionalnoibezpekyUkrainy» № 392/2020[in Ukrainian].*

15. *EuropeanCommission (2022). A strengthened EU CodeofPracticeonDisinformation. Retrieved from: https://commission.europa.eu/topics/countering-information-manipulation/strengthened-eu-code-practice-disinformation_en.*

16. *Bateman, J., Jackson, D. (2024). CounteringDisinformationEffectively: AnEvidence-BasedPolicyGuide. CarnegieEndowmentforInternationalPeace*, p. 130.

17. *EuropeanExternalActionService. Informationintegrityandcounteringforeigninformationmanipulationandinterference (FIMI). Retrieved from: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en.*

18. *McNair, B. (2017). AnIntroductiontoPoliticalCommunication(6th ed.). London:Routledge*, p. 247. Retrieved from: https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/MEDIA237/book_McNair-introduction-to-political-communication.pdf.

19. *PortalKombat, (2024). A structuredandcoordinatedpro-Russianpropagandanetwork*, p. 17. Retrieved from: https://www.sgdsn.gouv.fr/files/files/20240212_NP_SGDSN_VIGINUM_PORTAL-KOMBAT-NETWORK_ENG_VF.pdf.

20. *Porter, E., Wood, J.T. (2021). Theglobaleffectivenessoffact-checking. PNAS*, no. 118(37), p. 7. DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.2104235118>.

21. *Regulation (EU) 2022/2065 oftheEuropeanParliamentandoftheCouncil (2022). On a SingleMarketforDigitalServices (DigitalServicesAct). OfficialJournaloftheEuropeanUnion.*

22. Roozenbeek, J., vanderLinden, S. (2021). Inoculationtheoryandmisinformation. *CambridgeUniversity*, p. 22. Retrieved from: <https://www.sdmlab.psychol.cam.ac.uk/files/media/inoculation-theory-and-misinformation-final-digital-isbn-ebbe8.pdf>.

23. Fischer, J.-D. (2025). StrategicCommunications: AnIntroduction, p. 31. Retrieved from: <https://natobilc.org/wp-content/uploads/2025/01/Strategic-Communications.pdf>.

24. UnitedStatesGovernmentPublishing Office (2006). Informationoperations, p. 119. Retrieved from: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVPUB-D5-PURL-gpo29314/pdf/GOVPUB-D5-PURL-gpo29314.pdf>.

Vasyl Marchuk. Political Communication in the Conditionsof Information Warfare: Mechanisms for Countering Disinformation

The article provides a comprehensive and systematic analysis of the transformation of political communication in the context of information warfare, which in modern realities appears as one of the key tools for ensuring national security, social stability and political legitimacy. Particular attention is paid to the study of the functioning of communication processes in the modern information environment of Ukraine and the European Union countries, taking into account the impact of digitalization, the development of social media and the spread of hybrid information threats. The methodological basis of the study is the analysis and synthesis of scientific sources, the study of regulatory legal acts, comparative and systemic approaches, as well as content analysis of information processes and communication practices.

As a result of the study, it was established that modern information threats are complex, multi-level and hybrid in nature and are implemented through a combination of disinformation, propaganda, psychological influences and targeted information operations. The effectiveness of a multi-level model of countering disinformation, which integrates operational response tools (fact-checking, refutation), preventive approaches (pre-bunking, inoculation), as well as strategic mechanisms, in particular the development of strategic communications and increasing the level of media literacy of the population, is substantiated. It is proven that the determining criterion for the effectiveness of such measures is not only the volume of refuted information, but primarily the level of citizens' trust in institutions and their ability to critically understand information and resistance to manipulative influences.

The emphasis is on the growing role of strategic communications as an integrating element of state information policy, which ensures the coherence of messages and the formation of long-term narratives, and the importance of effective interaction between the state, the media and civil society is also emphasized. It is determined that the prospects for further research are related to the analysis of the impact of artificial intelligence technologies on information processes and the improvement of mechanisms for forming the cognitive stability of society.

Key words: *politicalcommunication, informationwarfare, disinformation, strategiccommunications, medialiteracy, informationoperations, cognitiveresilience.*

Відомості про автора:

Марчук Василь – доктор історичних наук, професор кафедри політичних наук, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Дата першого надходження статті до видання: 12.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 07.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026